

“ Εργαστήριο Θεατρικής Μετάφρασης ”

Βασικός στόχος του εργαστηρίου είναι να εξοικειώσει τους συμμετέχοντες με τη θεατρική μετάφραση ως μιας κατεξοχήν επικοινωνιακής και ανα-δημιουργικής όψης του θεατρικού φαινομένου. Με δημιουργικό τρόπο και πρακτική εργασία οι συμμετέχοντες θα εμπλουτίσουν τις γνώσεις και την εμπειρία τους ως κριτικοί αναγνώστες πρωτότυπων και μεταφρασμένων θεατρικών κειμένων και θα πειραματιστούν με τη μεταφραστική πρακτική, ώστε να είναι σε θέση να λειτουργήσουν πιο αποτελεσματικά και ολοκληρωμένα ως δραματογράφοι και κριτικοί θεάτρου. Κύριες γλώσσες εργασίας **η ελληνική και η αγγλική.**

Με διαλογική συζήτηση, πρακτικές ασκήσεις και σύντομες εισαγωγικές διαλέξεις της διδάσκουσας σχετικά με τις σύγχρονες μεταφραστικές θεωρίες, οι συμμετέχοντες θα εξοικειωθούν με βασικά μεταφραστικά ζητήματα και παράγοντες που επηρεάζουν τη μεταφραστική πρακτική. Αναφέρω ενδεικτικά: το θέμα της ισοδυναμίας, της πιστότητας στο πρωτότυπο (κείμενο-αφετηρία / κείμενο-πηγή), της πολιτισμικής εξημέρωσης των έργων του παγκόσμιου λογοτεχνικού κανόνα, των στρατηγικών οικειοποίησης και αντιστάθμισης προκειμένου για την απόδοση του χιούμορ, της διεθνοποιημένης μαζικής θεατρικής κουλτούρας, τα ηθικά διλήμματα του μεταφραστή.

Ξεκινώντας από την ανάλυση των ίδιων των κειμένων-πηγών στις εβδομαδιαίες συναντήσεις μας θα προσεγγίζουμε τα μορφολογικά, υφολογικά και δραματολογικά ζητήματα, που καλείται να αντιμετωπίσει ο μεταφραστής θεατρικών έργων. Στόχος είναι οι συμμετέχοντες να ξεχωρίσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν τη θεατρική από τη λογοτεχνική ή επιστημονική μετάφραση, όπως προφορικότητα, αληθοφάνεια και θεατρικότητα.

Ένας κύκλος συναντήσεων θα επικεντρωθεί στη μετάφραση κλασικών θεατρικών κειμένων. Εκεί θα αντλήσουμε παράδειγματα από σαιξπηρικές κωμωδίες στο πρωτότυπο και θα μελετήσουμε αντιπαραβολικά μεταφρασμένα αποσπάσματά τους, προκειμένου να συζητήσουμε το θέμα της διασκευής στο θέατρο. Μελετώντας πρότυπες (ιδιαίτερα επιτυχείς) μεταφράσεις-διασκευές σαιξπηρικών έργων (κυρίως κωμωδιών), στις οποίες οι μεταφραστές απέδωσαν εξαιρετικά στην ελληνική γλώσσα την ποιητικότητα των αρχικών κειμένων, οι φοιτητές αναμένεται να κατανοήσουν την ιδιαιτερότητα και τη δυσκολία της σαιξπηρικής δραματοουργίας ως παραδείγματος του παγκόσμιου λογοτεχνικού κανόνα και, βέβαια, να εξοικειωθούν με το ζήτημα της θεατρικής διασκευής. Με

στοχευμένες μεταφραστικές ασκήσεις θα συγκρίνουμε μεταφράσεις και διασκευές της ίδιας κωμωδίας και θα κρίνουμε τις μεταφραστικές στρατηγικές και το αποτέλεσμά τους. Με δημιουργικό τρόπο θα αξιολογήσουμε τις επιλογές των μεταφραστών και θα τοποθετηθούμε απέναντι σε αυτές.

Στον δεύτερο κύκλο του Εργαστηρίου Θεατρικής Μετάφρασης θα πειραματιστούμε εκτενώς και ποικιλοτρόπως στη μετάφραση αποσπασμάτων ή/και ολόκληρων έργων της σύγχρονης αγγλικής και αμερικανικής δραματουργίας. Οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν περαιτέρω με τη μεταφραστική πρακτική και μεθοδολογία. Αφού προηγουμένως έχουμε προσεγγίσει σε δραματουργικό και ερμηνευτικό επίπεδο επιλεγμένα έργα των Oscar Wilde, Harold Pinter, Samuel Beckett, David Mamet Edward Albee, Tennessee Williams κ.ά., θα μεταφράσουμε συγκεκριμένα αποσπάσματα. Μέσα από αυτή τη μορφή δημιουργικής ανάγνωσης και επαν-ερμηνείας των κειμένων θα εστιάσουμε σε ειδικές μεταφραστικές περιοχές, όπως το χιούμορ στο θέατρο και την ποικιλία ιδιωμάτων, τα ζητήματα εξουσίας και ελέγχου των δραματικών χαρακτήρων. Στον ίδιο κύκλο θα ασχοληθούμε επίσης με την ιδιαίτερη περίπτωση της μετάφρασης του θεατρικού μονολόγου.

Καθώς το μάθημα είναι εργαστηριακό, έχει μεγάλη σημασία οι φοιτητές όχι μόνο να συμμετέχουν ενεργά κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, αλλά και να μπορούν να αξιολογηθούν σε μικρής έκτασης εργασίες-μεταφραστικές ασκήσεις που ολοκληρώνονται στις εβδομαδιαίες συναντήσεις μας. Για την αξιολόγηση των φοιτητών και την εξαγωγή τελικού βαθμού συνυπολογίζονται τα εξής: **α. [40%] Αξιολόγηση μεταφραστικών ασκήσεων** που ολοκληρώνονται από τους φοιτητές κατά τη διάρκεια των εβδομαδιαίων εργαστηρίων-συναντήσεων (π.χ. μετάφραση αποσπάσματος θεατρικού κειμένου, σχολιασμός μεταφράσεων του ίδιου έργου, παρουσίαση και σχολιασμός ενός επιστημονικού άρθρου σχετικά με τη θεατρική μετάφραση)· **β. [60%] τελική γραπτή εξέταση** στο τέλος του εξαμήνου.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Bassnett, S., Lefevere A. (1998) *Constructing Cultures: Essays on Literary Translation*, Clevedon: Multilingual Matters.

Birch, D. (1991) *The Language of Drama*, London.

Γουίλιαμς, Τζ. & Τσέστερμαν Α. (2010) *Ο χάρτης. Η έρευνα στις Μεταφραστικές Σπουδές. Οδηγός για νέους ερευνητές*, επιστημ. επιμ. Μ. Σιδηροπούλου, μτφ. Α. Βασαλάκη, κ.α., Αθήνα.

Γούτσος, Δ. (επιμ. – μετ.) (2001), *Ο Λόγος της Μετάφρασης. Ανθολόγιο Σύγχρονων Μεταφραστικών Θεωριών*, Αθήνα.

- 'Drama Translation', στο Baker, M. (επιμ.) *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, London & New York, 71-74.
- Farrell, J. (1998) 'Variations on a Theme: Respecting Dario Fo', *Modern Drama* 41: 19-29.
- Graham-Jones, J. (2007) 'Editorial comment: the stakes of theatrical translation', *Theatre Journal* 59 : 347-351.
- Κολλέτ, Κ. και Τσελέντη Ε. (επιμ.) (1996) 'Μετάφραση θεάτρου. Μια συζήτηση γύρω από τη μετάφραση θεάτρου', *Μετάφραση* 2, 57-76.
- Munday, J. (2002) *Μεταφραστικές σπουδές. Θεωρίες και εφαρμογές*, μτφ. Α. Φιλιππάτος, Αθήνα.
- Sidiropoulou, M. (2013) *Translating Identities on Stage and Screen: Pragmatic Perspectives and Discoursal Tendencies*, Cambridge.
- Steiner, G. (2004) *Μετά τη Βαβέλ. Όψεις της γλώσσας και της μετάφρασης*, μτφ. Γ. Ν. Κονδύλη, επιμ. Α. Μπερλής, Αθήνα.
- Upton, C.-A. (επιμ.) (2000) *Moving Target. Theatre Translation and Cultural Relocation*, Manchester UK & Northampton MA.
- Venuti, L. (2002) 'Translating Humour. Equivalence, Compensation, Discourse', *Performance Research* 7, 6-16.

Ηλεκτρονικά λεξικά (αγγλικής και ελληνικής γλώσσας, δίγλωσσα ή μονόγλωσσα):

Collins Cobuild, Freedictionary, Magenta, Polylex

<https://el.glosbe.com/>

<http://www.wordreference.com/engr/>

Σε έντυπη μορφή: λεξικά των εκδόσεων Collins Cobuild, Oxford (D.N. Stavropoulos), Γιάννη Ρίζου.

Περισσότερες λεπτομέρειες, κείμενα και βιβλιογραφία θα συζητηθούν στο πλαίσιο των εβδομαδιαίων παραδόσεων, και θα αναρτηθούν στο e-class.

Ώρες επικοινωνίας με τους φοιτητές : Τρίτη 15.00-17.00, Τετάρτη 16.00-18.00

Η διδάσκουσα

Βίκυ Μαντέλη